Valiokunnan lausunto LiVL 18/2017 vp– U 42/2017 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (raskaan kaluston hiilidioksidipäästöjen ja polttoaineenkulutuksen seuranta ja raportointi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (raskaan kaluston hiilidioksidipäästöjen ja polttoaineenkulutuksen seuranta ja raportointi) (U 42/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- ylitarkastaja Eleonoora Eilittä, liikenne- ja viestintäministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuija Talsi, ympäristöministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Liikenteen turvallisuusvirasto
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Metsäteollisuus ry
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio julkaisi 31 päivänä toukokuuta 2017 ensimmäisen osan laajasta maantieliikennettä koskevasta paketista. Paketin osana julkaistut lainsäädäntöehdotukset koskevat maantieliikenteen markkinoillepääsyä ja sosiaalisia kysymyksiä, liikenteen hinnoittelua sekä raskaiden ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen seurantaa ja raportointia. Lainsäädäntöehdotusten ohella komissio julkaisi tiedonannon "Eurooppa liikkeellä – Puhdas, kilpailukykyinen ja verkotettu liikenne ja liikkuvuus kaikille sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla" (COM(2017) 283 final). Tiedonannossa on esitelty laajasti paketin taustoja ja tavoitteita, joita ovat muun muassa liiken-

teen päästöjen vähentäminen, liikenneturvallisuuden parantaminen, yrityksille koituvan hallinnollisen taakan vähentäminen, työntekijöiden sosiaalisten oikeuksien turvaaminen sekä kilpailukyvyn ja työllisyyden edistäminen. Tiedonannossa korostetaan myös digitalisaation, uusien palvelukonseptien, automatisaation ja puhtaiden käyttövoimien merkitystä tulevaisuuden liikenteessä. Paketin toisen osan ehdotukset ovat tiedonannon mukaan odotettavissa seuraavan 12 kuukauden kuluessa, ja ne koskevat muun muassa tieliikenteen päästöjen vähentämistä.

Ehdotuksen tavoitteena on kerätä raskaiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöihin ja polttoaineenkulutukseen liittyvää suorituskykyä koskevat tekniset tiedot sekä asettaa nämä julkisesti saataville. Tiedon keräämisen tarkoituksena on lisätä ajoneuvovalmistajien kilpailua sekä suunnitella toimia, joilla tulevaisuudessa voidaan vähentää liikenteenharjoittajien polttoainekustannuksia ja vähentää raskaiden ajoneuvojen kasvihuonekaasupäästöjä. Henkilö- ja pakettiautojen osalta seuranta ja raportointi ovat lisänneet markkinoiden avoimuutta EU:ssa. Euroopan ympäristökeskuksen vuosittain julkaisemia tietoja käytetään laajasti hiilidioksidipäästöjen vertailuun EU:ssa. Se muodostaa myös perustan henkilö- ja pakettiautojen hiilidioksidipäästönormien asettamiselle myös tuleville vuosille sekä normien noudattamisen valvonnalle.

Asetusehdotuksessa esitetään, että jäsenvaltioiden ja raskaiden hyötyajoneuvojen valmistajien velvollisuudeksi tulisi kerätä tietoa uusien raskaiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöistä sekä polttoaineenkulutuksesta sekä toimittaa tiedot komissiolle. Jäsenvaltioiden viranomaisten velvollisuus toimittaa tietoa tulisi voimaan 2020 ja koskisi vuosittain edeltävänä kalenterivuonna ensimmäisen kerran EU:ssa rekisteröidyistä ajoneuvoista saatavilla olevaa tietoa. Valmistajien velvollisuus kerätä tietoa tulisi voimaan 2020 ja koskisi tietoa ajoneuvoista, joiden valmistuspäivä oli edeltävänä kalenterivuonna. Asetusehdotuksen mukaan siirrettäisiin komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä asetuksen liitteen I ja II muuttamiseksi. Delegoitujen säädösten antamisessa komissio noudattaisi asetusehdotuksen artiklan 12 mukaisia edellytyksiä.

Komissio esittää, että komissiolle raportoituja tietoja säilytetään julkisesti saatavilla olevassa rekisterissä. Rekisteriä ylläpitäisi Euroopan ympäristökeskus komission puolesta. Komissiolla olisi ehdotuksen mukaan mahdollisuus varmentaa tietojen laatu ja korjata tiedot, mikäli toimitetut tiedot eivät pidä paikkaansa tai niissä on puutteita. Ehdotuksen mukaan komissio voisi täytäntöönpanosäädöksillä määrittää varmennus- ja korjaustoimenpiteet. Ilmastonmuutoskomitea avustaa komissiota täytäntöönpanosäädösten valmistelussa.

Komissio esittää, että kerätyn tiedon perusteella tehtäisiin vuosittain analyysi hiilidioksidipäästöistä sekä raskaiden hyötyajoneuvojen kaluston kehittymisestä EU:ssa sekä samanlainen analyysi yksittäisten valmistajien osalta.

Asetusehdotuksen mukaan tietoja, jotka ovat arkaluontoisia henkilötietosuojan perusteella tai kilpailusyistä, ei julkaista.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää EU:n tasolla tehtäviä toimia päästövähennysten saavuttamiseksi liikennesektorilla tärkeinä. Nykyisen ehdotuksen taustalla on tavoite suunnitella toimia, joiden avulla

myös raskaan kaluston päästöjä voidaan tulevaisuudessa vähentää ja näin ollen auttaa EU:n jäsenvaltioita pääsemään omiin kansallisiin päästövähennystavoitteisiinsa.

Valtioneuvosto pitää ehdotuksen oikeusperustaa asianmukaisena. Valtioneuvosto katsoo myös, että ehdotus on suhteellisuusperiaatteen ja toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että toiminnanharjoittajat voivat jatkossa saada vertailukelpoista tietoa ajoneuvojen hiilidioksidipäästöistä ja polttoaineenkulutuksesta. Tämä helpottaa ympäristöystävällisten valintojen tekemistä ja kannustaa ajoneuvovalmistajia kehittämään vähäpäästöisiä ratkaisuja.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan on kuitenkin tärkeää huomioida, että raskaiden ajoneuvojen osalta päästövähennyksiä voidaan lisäksi saavuttaa kehittämällä ratkaisuja paluukuljetusten kapasiteetin parempaa hyödyntämistä ajatellen ja käyttämällä massoiltaan ja mitoiltaan suurempia ajoneuvoja, joiden avulla voidaan kuljettaa suurempia määriä kerralla. Näin voidaan vähentää kuljetussuoritetta sekä saavutetaan päästövähennyksiä.

Valtioneuvosto pitää asetusehdotuksen mukaista komission mahdollisuutta täytäntöönpanosäädöksillä määrittää tarpeelliset varmennus- ja korjaustoimenpiteet sekä valtaa antaa delegoituja säädöksiä asetuksen liitteen I ja II muuttamiseksi tarkoituksenmukaisina.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kirjelmästä ilmenevistä perusteluista ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää valtioneuvoston kantaa tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna. Valiokunta kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että vertailukelpoista tietoa on hyvä saada varsinkin kuljetettujen tonnikilometrien ja yhdistettyjen kuljetusten osalta. Tällöin voidaan verrata kuljetettuihin määriin kohdistuvia päästöjä sekä vähentää kuljetussuoritetta ja täten saavuttaa päästövähennyksiä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 27.9.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen si
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok

jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker